

REVISIÓ DE L'EXECUCIÓ I COMPLIMENT DEL PACTE NACIONAL PER A LA INDÚSTRIA

El Pacte Nacional per a la Indústria (PNI) és l'acord més ambiciós dels darrers anys en matèria de polítiques industrials, signat el juliol de 2017 entre el Govern de Catalunya i els principals agents de la societat civil a instàncies del Parlament de Catalunya a través de la Resolució 251/XI de 13 de juliol de 2016. La finalitat del PNI és enfortir la indústria a Catalunya i transitar un procés de transformació del model productiu per adequar-la als entorns tecnològics i de canvi de paradigma de la quarta revolució industrial. El PNI contempla un acord programàtic (2017-2020) amb 114 mesures per a facilitar la digitalització de les empreses, la transformació del sistema energètic i que menin cap a una economia circular, sostenible ecològica i econòmicament.

Transcorreguts els dos primers anys del PNI cal fer un primer balanç de la realització de les mesures, i projectar una previsió per al final del període. Així mateix, en els propers mesos caldrà fer balanç provisional per relançar els objectius del PNI més enllà del 2020, i fer front a les febleses estructurals que mostra ja a dia d'avui el sistema productiu català, com per exemple l'important endarreriment en la implantació d'energia eòlica i fotovoltaica que il·lustra ja actualment el camí cap al canvi de model energètic; l'escassa transformació de les empreses a l'economia circular; la feble penetració de les tecnologies digitals a les pimes; una crisi del sector de l'automòbil que va anticipant la transformació estructural que es produirà a Catalunya en els propers anys; i altres...

Balanç de 2 anys del PNI

Transcorreguts 2 dels 4 anys de vigència del Pacte Nacional per a la Indústria (2017-2020), el pressupost executat, segons les dades facilitades pel Govern a la Comissió Executiva permanent del Consell Català de l'Empresa, és del 43,4%, que, projectat al total del període compromès, equivaldria al 86,2% dels 1.844 milions d'euros a la fi del període de validesa. Quantitativament la dada es troba una mica per sota del 50% que correspondria a meitat del període pressupostat, però seria acceptable en relació a la quantitat. No obstant, hi ha una notable diferència en el percentatge d'acompliment de les mesures del Pacte segons si corresponen als àmbits de Competitivitat i ocupació industrial, Dimensió empresarial i finançament, i Formació -que podríem considerar que són les mesures més clàssiques dels programes de política industrial-, i menor o molt menor grau de compliment en aquelles altres mesures d'estímul al canvi de model.

Els àmbits d'actuació del PNI on es constata pitjor grau d'execució pressupostària són els d'Infraestructures i energia (17,5%), Sostenibilitat i economia circular (31,7%) i Indústria 4.0 i digitalització (32,9%). Hi ha mesures sense pressupost perquè la seva execució depèn només d'acció legislativa o administrativa, de manera que el cost de la seva aplicació és un cost intern de gestió dels departaments o agències públiques corresponents en cada cas. En resum, analitzats també els indicadors d'acompliment de totes i cada una de les mesures es conclou que si bé l'execució pressupostària s'aproxima al 50% a meitat del període perquè es tracta de despesa corrent a càrrec de pressupostos dels diferents departaments de la Generalitat que majoritàriament s'hauria executat sense el PNI, no és així en les mesures més importants d'apalancament per a digitalitzar la indústria, impulsar les infraestructures del nou model productiu, incentivar la transició energètica, i transformar el model productiu a la circularitat. Algunes mesures de gran calat ni tan sols es troben en aquests moments a l'agenda de cap dels departaments de la Generalitat.

Pel que fa a la governança del PNI, aquesta correspon en darrer terme a la Comissió Executiva Permanent del Consell Català de l'Empresa (CCE) que s'ha reunit periòdicament segons el calendari establert. Aquest òrgan ha estat l'encarregat de lliurar la informació dels diferents departaments del Govern als agents socials representats. La Comissió plenària del CCE, òrgan que té prevista almenys una reunió anual ordinària, no s'ha convocat des de dates prèvies a l'aprovació del PNI, fet que ha motivat recels per part d'actors econòmics, socials i tecnològics sobre el desenvolupament del Pacte. Aquest plenari té la facultat de constituir Taules sectorials específiques d'acord a allò que es cregui oportú. De moment s'han creat la Taula de la Construcció, i la Taula dels Videojocs de Catalunya, dues taules en les que considerem s'està fent una bona feina per totes les parts. L'observatori de la Indústria, és l'òrgan depenent de la Direcció general d'Indústria facultat pel PNI per fer el seguiment tècnic dels indicadors i altres instruments per a l'execució del Pacte.

Alguns factors aliens al PNI han contribuït negativament en els dos exercicis que porta aquest de vigència. Es tracta de la manca de pressupostos generals de la Generalitat en els dos darrers anys, i també la baixa o molt baixa acció parlamentària i de govern donat el conflicte polític que es viu a Catalunya. Per altra banda, cal esmentar també que el comportament dels diversos Departaments de la Generalitat ha sigut molt diferent amb relació a les mesures del PNI. Fora de l'acció tractora del departament d'Empresa, s'ha notat una escassa complicitat del Govern en l'impuls del PNI.

Anàlisi del grau d'acompliment de les mesures del PNI

INFRAESTRUCTURES. Les mesures de la línia 1) Infraestructures industrials registren l'execució més baixa de tot el capítol d'infraestructures. Destaca la mesura 1.1) Dotar de presència de xarxa de banda ampla (2.4%); 1.2) Elaborar mapa de capacitats tecnològiques (0%); 1.4) Impulsar infraestructura industrial de suport a la impressió 3D per a la qual hi ha una dotació de 28M€ de la que només s'ha executat el 0.3%. Es

tracta d'una inversió de gran importància estratègica del PNI, tot i així no consta cap explicació d'aquest incompliment.

En relació a la línia 4 Promoció, gestió i regulació del transport i la logística, crida l'atenció un minso 0.33% del pressupost de 18M€ destinats a desenvolupar xarxa d'estacions i centres intermodals, i les interconnexions ferroviàries a polígons industrials i centres logístics.

En el capítol de polígons industrials (línia 5), el 2017 es va finalitzar l'elaboració de l'inventari de polígons. Consta també com a finalitzat el Pla d'impuls i modernització dels espais industrials i logístics (línia 5.2) tot i que tan sols es va presentar un document de 30 pàgines el gener de 2019, que sembla més un resum que un Pla. Aquest document és totalment insuficient, i no respon al que es va preveure en el PNI amb la regulació mitjançant llei de polígons, ni de la creació de la figura de "l'entitat gestora" que és una de les propostes més rellevants per la transformació dels polígons en àrees competitives d'activitat econòmica.

ENERGIA. És especialment en l'àmbit de la línia 7) mesures per la promoció de l'eficiència energètica on s'ha invertit molt per sota del pressupostat (12,2%) que compren mesures com l'estratègia d'impuls del vehicle elèctric (12,4%), Estalvi i eficiència energètica a l'edificació (21,9%), pla d'acció d'eficiència energètica a la indústria (14,3%) i Eficiència en polígons industrials (0%). Totes elles imputables a l'ICAEN. També la línia 8) Foment de les energies d'origen renovable (Pacte Nacional Transició Energètica) registra una molt baixa execució. En concret, la línia 8.1) impuls de l'autoconsum i la generació distribuïda (24%); la línia 8.2) impuls de la generació d'energia elèctrica d'origen renovable 0% en el 2018; La mesura 8.2.2) Elaboració d'un nou Mapa d'Implantació d'Energia Eòlica Terrestre i Marina a Catalunya que defineixi àrees de desenvolupament i nova potència està pendent d'execució, sense que s'hagi executat ni un euro el 2018. Aquesta mesura és cabdal per tal de poder desenvolupar l'energia eòlica en el territori català. I el cas més notòriament desatès és la línia 8.4) Utilització de les renovables tèrmiques (biomassa forestal i agrícola) amb només un 7%. Totes elles competència també de l'ICAEN, de la qual cosa es dedueix que l'ICAEN no està sent un instrument prou eficient al servei del canvi de model energètic. Per altra banda, i confirmant la feblesa de l'aplicació de les mesures de canvi de model energètic, hi ha altres mesures sense adjudicació pressupostària com les de la línia 6) Subministrament energètic competitiu, específicament la 6.1) Desenvolupament del Pacte Nacional per la Transició energètica que està aprovat però no executat. Falta aprovar la llei de bases de la transició, i crear el Consell Assessor per la transició energètica. L'actuació legislativa per prendre el control i la governança de la transició energètica està absent tot i tenir a Catalunya una llei de canvi climàtic i un pacte nacional per la transició energètica. Això és especialment important perquè la presència de renovables en el mix català és baixíssima per una paràlisi en l'acció de govern, afectant als canvis estructurals de l'economia, que ens situa a la cua de les CCAA de l'Estat en la implantació de renovables.

SOSTENIBILITAT. En l'àmbit de mesures per la Sostenibilitat i l'Economia circular el balanç de l'execució pressupostària és més satisfactori en les línies 1) d'impuls d'una visió de l'economia circular que sigui referència de país i posicioni internacionalment. I 2) projectes empresarials pel foment de la competitivitat. Tot i així, manca actuació en la mesura 1.4) Avaluar el progrés de la sostenibilitat i l'economia circular a Catalunya. Aquesta actuació és cabdal per tal de dotar a l'observatori de la indústria d'instruments i mecanismes que permetin avaluar el progrés en la transformació del model productiu de la linealitat a la circularitat, i valorar els impactes que té sobre la competitivitat.

No és gens satisfactori el grau d'execució de mesures relatives a la línia 3) Instruments per a la gestió del flux de recursos i dels processos productius. És a dir, queda per fer el més important que és la promoció del canvi de model tant a la indústria com a la governança de la pròpia administració. No executada la mesura 3.1) Promoure un programa català de simbiosi industrial, mesura que depèn d'ACCIÓ, Secretaria de Medi Ambient i Sostenibilitat i ICAEN. Falta execució també de la mesura 3.2) Promoure eficiència i estalvi energètic i la circularitat dels fluxos energètics en els processos productius on només s'ha executat l'11,4% del pressupost per aquesta mesura de l'ICAEN.

Finalment, pendent també d'execució la mesura 3.3) Transformar l'actual Agència de Residus de Catalunya en l'Agència de Recursos. Aquesta mesura és cabdal, ja que sense adequar l'administració i dotar-la dels instruments adequats, aquesta no podrà exercir un control ni una governança de la transformació productiva cap a la l'economia circular. La competència és del Departament de Territori i Sostenibilitat. La manca d'execució d'aquesta mesura deixa el projecte de transformació del model productiu català a la cuneta. La mesura insta al Govern a modificar la llei per la qual es va crear l'Agència de Residus de Catalunya, i readequar-la a una agència que aglutini les competències de tots els recursos en tot el cicle productiu i de consum. Hauria de fusionar l'ARC, l'ACA i l'ICAEN, en una nova agència que gestioni globalment l'aigua, l'energia i els materials i subproductes al llarg del cicle de transformació, ús i reintroducció perquè aquests recursos es mantinguin el màxim temps possible en el circuit producció consum. Aquesta mesura no té dotació pressupostària, tant sols és qüestió de voluntat del govern de Catalunya posar-se a redactar un avantprojecte de llei que a hores d'ara, a dos anys de l'aprovació del PNI, ja hauria d'estar en alguna fase de gestió parlamentària.

A mode de resum

El balanç provisional del PNI és insatisfactori per raons diverses: el funcionament de l'administració catalana amb pressupostos prorrogats està disminuint la velocitat d'execució d'algunes mesures del PNI i tot fa témer que ho continuarà fent. També l'inestabilitat política i l'estancament parlamentari i legislatiu és un llast pel PNI. Més enllà de les mesures de despesa corrent de diferents departaments de la Generalitat imputades al pacte, no s'estan executant pressupostos assignats a mesures que tenen gran importància. Les mesures més desateses, no només pressupostàriament, són les

que han de transformar el sistema productiu i la pròpia administració per transformar-lo estructuralment d'acord amb l'exigència de sostenibilitat i digitalització de l'economia. Esdeveniments sobre la marxa com ara la caiguda de vendes del sector de l'automòbil, o la crisi per una davallada de producció que ha comportat acomiadaments a Nissan necessiten respostes àgils. L'endarreriment en la introducció de generació elèctrica renovables, que ha situat ja Catalunya a la cua de les CCAA de l'Estat no ha propiciat cap resposta per part del Govern, ni s'ha traslladat als òrgans de governança del PNI. La pèrdua de productivitat que ha vingut registrant l'economia catalana, segons mostra un estudi del CTESC presentat recentment, demanaria una reflexió conjunta entre el Govern i els agents socials i econòmics. En definitiva, els senyals que mostra actualment la trajectòria de 2 anys del PNI no ens fa ser optimistes de cara als resultats a final del període. Potser el més preocupant és que el PNI es troba ara en el punt pràcticament d'abordar la renovació de la seva vigència per un període que hauria d'estar alineat amb els terminis d'agenda de les polítiques europees, és a dir 2025 o 2030. A hores d'ara l'execució del PNI no permet ser optimistes de cara a multiplicar esforços en inversió i en redoblar les mesures de canvis estructurals que són les que permetran donar impuls en el mig i llarg termini. El Pacte no es pot reduir a l'acció de la DG d'indústria amb altres departaments de la Generalitat, ha de ser entomat amb una vocació i lideratge del Govern en tota la seva dimensió.